یەحیا حەسەن ئەو شاعیرەی کۆمەلگەی دانمارکی هەژاند

تێبینی:
ئەم نووسینە لە ٢٠١٤ بڵاوبۆتەوە لە دەنگەکان کە لە خوارەوە لینکەکەی دادەنێم.. بە داخەوە بە هۆکاری کێشەی تەکنیکی ئەرشیفی ئەو ساڵێنەی دەنگەکان ناوی وەرگێڕ کە لە دانیمارکییەوە بابەتەکەی وەرگێڕاوە پێیوە… هیوادارین ئەگەر چاوی بەم بابەتەی خۆی کەوت پەیوەندیمان پێوە بکات..

یەحیا حەسەن ی شاعیر و گەنج لە ١٩/٥/١٩٩٥ لە دایک بووە و لە کاتی وەرگێڕانی ئەم بابەتە هێشتا لە ژیان دا بوو بە داخەوە ڕۆژی ٢٩/٤/٢٠٢٠ بە مردوویی لە ناو ئەپارتمانەکەی دۆزرایەوە..
(دەنگەکان)

یەحیا حەسەن کوڕێکی گەنجە لە 19.5.1995 لە دانمارك لە خێزانێکی بەڕەچەڵەك فەلەستینی لە دایك بووە. کاتێك بچووکتر بووە دەزگاکانی کۆمەڵایەتی لە دایك و باوکی دەسێنن و لای خێزانێکی دانمارکی دایدەنێن تا بەخێوی بکەن.
لە 17.10.2013 یەکەمین کۆمەڵە شیعری لە لایەن دەزگای گویلندندال بۆ چاپ کرا.
یەحیا حەسەن شیعرەکانی بە زمانی دانمارکی دەنووسێت. ئێستا دوای دوو مانگ بەسەر دەرچوونی ئەم دیوانە شیعرە زۆتر لە 100000 دانەی لێفرۆشراوە. ئەمەش ژمارەیەکی پێوانەییە لە دانمارك بۆ کەسێك کە یەکەم دیوانی دەربکات. ژمارەی پێشوو 95000 دانەیە و لە ساڵی 1977 تۆمار کراوە.
هەروەها مافی وەرگێڕان و لەچاپدانی تا ئەم ساتە فرۆشراوەتە وڵاتانی نەرویج و هۆڵەندا و ئیتالیا و ئەلمانیا.
میدیاکانی دانمارك بە هەموو شێوەکانیانەوە هەموو ڕۆژێك باسی دەکەن. لە هەمان کاتدا میدیاکانی ئەمەریکا و زۆر وڵاتانی تری ئەوروپا باس و خواسی ئەم شاعیرە بە سەرنجەوە دەگوازنەوە. کۆمەڵێك هۆکاری گرنگ هەن کە وایان کردووە ئەم گەنجە وا بەم جۆرە ببێتە مایەی سەرنج و باسکردن.
رەخنەگران و نێوەندە رۆشنبیری و میدیاکان زۆر بە ئەرێنی رووناکییان خستۆتە سەر دیوانەکە، کە باس لە سەردەمی منداڵی و گەشەکردنی شاعیرەکە دەکات لە کەش و هەوایەکی پڕ توندوتیژی و

تاوان و فەرامۆشکردندا. لە هەمان کاتدا ئەم شاعیرە لە دیوانەکەیدا رەخنەیەکی توند ئاراستەی باوك و دایکی خۆی و هەموو بێگانە هاوتەمەنەکانی ئەوان دەکات.

شیعرەکان زۆر بوێرانە پەردە لەسەر ژیانی ژمارەیەکی زۆر لەو خەڵکانە لادەدات کە بە دووڕوویی و فرت و فیڵ و بێ رەوشت و بی بەها دەژین. شیعرەکان هاوارێکن بەرووی ئەو کەسانە دەتەقنەوە کە ژیانی هەزاران گەنجی وەکو یەحیایان کردۆتە دۆزەخ لە ژێر ناوی رەوشتی کۆمەڵایەتی و ئایینی و پەروەردەی ناڕاست و نادروست. ئەم جۆرە رەفتارەی لە لایەن دایك و باوکانەوە لە نێو ئەو کۆمەڵگا بچووکە داخراوانەی بێگانەکان لە ئەوروپا کە بوونەتە هۆی ئەوەی یەحیا و هەزارانی وەك ئەو لە گەشەکردنێکی ئاسایی و منداڵییەکی ئاسوودە و کامەران و راست بێبەش بن و هەر لە منداڵییەوە شوێنی ئاسایی خۆیان لە قوتابخانەکان نەگرن و لە جیاتی خوێندن و مەعریفەت وەدەسهێنان رێگای خراپەکاری و نارکۆ و دزی و تاوان و راوڕووت و جەردەیی بگرنە بەر.

یەحیا خۆی ساڵێك لەمەوبەر لەلایەن پۆلیسەوە دەسگیر کراوە بە تۆمەتی راورووت و دزی. ئێستا لە قوتابخانەی نووسەران دەخوێنێ، ئەو قوتابخانەیەی نووسەری بە توانا بۆ دوارۆژ ئامادە دەکات.

بێگومان ئەو بارەی ئەم شاعیرە لاوەی تێکەوتووە هەمیشە بێ کێشە گرفت نییە.

ئەوەی هیچ گومانی تێدا نییە یەحیا حەسەن شاعیرێکی تا بڵێی تووڕەیە. تووڕەییەکەی لەوە دێت کە بریندارە و برینەکانیشی زۆر گرانن.

لەمیانی شیعرەکانی بەشێك لەرەخنەکانی ئاراستەی دووڕوویی ئەو کەسانە دەکات کە لە ژێر پەردەی ئایینەوە، بەتایبەتی موسلمانەکان، رەفتاری نابەجێ دەگرنە بەر و چەندەها خراپەکاری ئەنجام دەدەن.

ئەم رەخنە توندوو تیژانە بێگومان وایان کردووە کە کۆمەڵە کەسانێك کاردانەوەی زۆر توندیان هەبێ و هەڕەشەی توند و ترسناك و تۆقێنەر لە یەحیا بکەن. تەنانەت هەندێك بە هەڵگەڕاوە لە کولتوور و ئایینی باوك و باپیرانی تاوانباری دەکەن و مۆری ناپاکی لە نێوچەوان دەدەن.

هەڕەشەکان زۆر جیددین بەڕادەیك ئێستا ئەو شاعیرە لاوە 24 سەعات لەلایەن پۆلیسەوە پارێزگاری لە ژیانی دەکرێت. لە ئێوارە کۆڕێکی شیعر خوێندنەوە لە یەکێ لە زانکۆکان زیتر لە هەزار کەس دەیانویست ئامادەبن بەڵام هۆڵەکە تەنیا جێگای 180 کەسی تێدابوو. کۆمەڵێك لە نەیارانی لەدەرەوەی هۆڵەکە دەنگی هاوار و هەڕەشەیان بەرز کردبووەوە.

هەر لە هەمان هەفتەدا لە کاتی چاوەڕوانی شەمەندەفەردا لە وێسگەی ناوەندی کۆپنهاگن کەسێك هێرشی کردەسەر و زامداری کرد. تاوانبارەکە دەسگیر کراو لە دادگا 5 مانگ زیندانی بۆ بڕایەوە. یەحیا حەسەن کە وەکو شایەت ئامادەی دادگابوو ووتی من ئەو کابرایە ناناسم و دادگاش هەرچییەکی لێدەکات پەیوەندی بە منەوە نییە.

ئێوارەی 26.11.2013 کۆڕێکی تری بۆ خوێندنەوەی شیعرەکانی لە شاری ئێدینسە بەست. ژمارەی ئەو پۆلیسانەی بۆ پاراستنی ڕەوشی کۆڕەکە و دەوروبەری کاریان دەکرد دەگەیشتە 150 پۆلیس. لە مێژووی ئەم شارەدا پۆلیس ئەرکی وا مەزنی پێنەسپێردراوە.

کەناڵی تی ڤی 2 کە کەناڵێکی سەرەکی تەلەفزیۆنە لە دانمارك سەعات و نیوێکی بۆ گواستنەوەی

ڕاستەوخۆی کۆڕەکە تەرخان کردبوو. ئەمە لە کاتێکدابوو کە پارتە سیاسییەکانی ناو پەرلەمان گفتوگۆی توندیان لەسەر بودجە ساڵی 2014 هەبوو. تەلەفزیۆنەکە لە جیاتی گفتوگۆ سیاسیەکان کۆڕەکەی پێشان دەدا.

لە کۆتایی ئەم پێشەکیە کورتە حەز دەکەم ئاماژە بە خاڵێك بدەم. ئەو کێشانەی لە وڵاتێکی وەکو دانمارك و وڵاتە ئەوروپییەکانی تردا هەن و پەیوەندیان بە ژیانی ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکانی بێگانە و مهاجیرەکان هەیە، کێشەی زۆر گەورە و جیددین. لەوانەیە کێشەکان لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ئەوەندە سەنگایان نەبێت.

لێرەدا چەند نموونەیەك لە شیعرەکانی یەحیا حەسەن ڕاستەوخۆ لە دانمارکییەوە دەکەمە کوردی.

منداڵی

پێنج منداڵ بەڕیز وەستاون… باوکێك دارێکی بەدەستەوەیە
یەك دنیا قیژە و گریان و گۆمێك میز لە بەر پێیان
بۆ پێشبینی
بە نۆرە دەستمان ڕەپێش دەکەین
خۆشکەکەم زۆر خیرا لەسەر ئەم پێیەی بۆ سەر ئەو پێیەی
هەڵدەپەڕێ
میز تاڤگەی بەستووە بە نێو قاچەکانیدا
جارێك ئەم دەستە و دواتر ئەوی تریان
ئەگەر دەستەکە درەنگ هاتەپێش لێدانەکە کوێرانە بەر شوێنیك دەکەوێ
لێدانێك، قیژەیەك، ژمارەیەك، 30 یان 40…هەندێ جار 50
لە راکردن بۆ دەرەوە، دوا لێدان بەر لنگ و لەتەر دەکەوێ
هەردوو شانەکانی براکەم دەگرێ و ڕاستی دەکاتەوە
بەردەوام دەبێ و لێدانەکان دەژمێرێ.

سەرم شۆڕ دەکەمەوە و چاوەڕوانی نێرەی خۆمم
دایکم قاپەکان لە دەرگای دەرەوە دەشکێنێت
لە هەمان کاتدا تەلەفزیۆنی ئەلجەزیرە
وێنەی بولدۆزەری بەکار و لاشەی لەت و پەت بوو دەگوازێتەوە
لە کەرتی غەززەدا خۆرەتاوە.

پێشبینی نەکردن لە فێبریوەردا

هێمنی هێمنییە و
خۆڵسکانە گەشە دەکات
دۆزەخی تۆ هی منە
بەو ئومێدەی لەسەر نووکی پەنجەکانمەوەیە، من داگیری دەکەم
مەسەلەکە بەو رادەیە ئاسانە
چاوەکانی تۆ خەیاڵێکن
پارانۆیای من شەوانە پێدەکەنێت
من لە هۆش خۆم نیم و لە هەوادا دەلەنگێمەوە
بۆ رەگەز، لە هەوایەکی رووتدا
لە نێو بیرکردنەوەدا تەقڵە لێدەدەم
لە مانگی فێبریوەردا خەونێکم بوو
ئیتر هۆشیاربە ماچەکانت دەخەیتە کوێ
دوور نییە بەو شوێنەوە بنووسێن و لێی نەبنەوە
تۆ هەندێ شت دەڵێیت و من هەندێ
بەڵام من ناتوانم هەروا بە دوای بگەڕێم و پاشتر بەلاوەی نێم
جگەرەیەکی تر دادەگیرسێنم و سەیری خۆرهەڵاتنێکی تر دەکەم
دەبێ ئەمە تۆ بیت
سوتووی جگەرەکە دادەماڵم
شەرابی نێو کارتۆنەکە لە شیعر بەتاڵ دەکەم
پێت دەڵێم بریسکەت بکە بە گریان
بەڵام ئاگادار بە
من هاوڕێیەکی ئەوتۆم
زۆر بە دووری مەزانە بێباك بم لێت
بەڵام بەر لەوەی چەند درزێك لە هەمیشەییدا بەدی بکەین
دەبێ بەری دارەکە بخۆین و خیانەت لەخودا بکەین
دەبێ بۆ یەکەمجار لە ژیانماندا کۆکایین بەلووت هەلمژین و
دێڕێك لە لەخۆباییبوون بە گۆرانی بچڕین
پێویستە وا بکەین

ئەوان یۆتۆپیاکان بە جیا لە خەونەکان سەردەبڕن
پیاوە جل رەشەکە خوێنی دڵ دەکاتە زێرابەکانەوە
هاوین هەم قەدەرە و هەم زیندان
منیش ترسنۆکێکی ئەوتۆم
خەون بە ئاییندە لە باوەشی تۆدا دەبینم، بەڵام بێ ئەنجام
پارانۆیای من پێدەکەنێ و منیش لەگەڵی پێدەکەنم
دەڵێن هەڵسە لەخەو و بۆنی دامێنی ئافرەت بکە
کەچی من گڕ لە ووشەکان بەردەدەم
رووم وەردەگێڕم
ئەوان ئازار دەچێژن
بەڵام ئەم شەڕە شەڕی من نییە
گۆشتی من نامۆ کراوە
شۆستەکە هی من نییە
لە ژێر خۆرەتاودا خەندە دەکەم
زۆر حەز دەکەم بدوێم
بەڵام لەبارەی ئەمەوە نا
تێبینی دەکەم دەترسم
جگەرەیەکی تریش هەڵدەمژم
خۆت لەم تاریکییە بەدوور بگرە
هەموو ئەوانەی تۆیان خۆش دەوێت ئەم ئامۆژگارییەت دەکەن
هەموو دەیانەوێ سوارت بن
هێندەی تر نابات لەنێو چاڵێکدا بە مردوویی کەوتوویت
بە شیعرەکانی خۆت خنکاویت
قژی لوولی هۆمۆئاسات رزگارت ناکات
هێشتا زووە تاوەکو هەستت ناسك بێت
زووە تاوەکو جۆینێك داگیرسێنیت و
ببیتە یەکێکی ئەوتۆ رێگای پەناوپێچ بگرێت
بێ ئەوەی هیچ کارێکت بە خواوە هەبێت
وەکو منداڵێکی بچووك بەجوولەی دەست ماڵئاوایی دەکەم
یەك دوو سێ لە نێو نەمان و لە ناوچووندا

□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□